

Monety kolekcjonerskie Hołd pruski, Hołd ruski

Wyobraźnię historyczną Polaków zdominował na kilka pokoleń Jan Matejko (1838–1893) i jego malarskie wizje. Dopiero dzisiaj, w epoce grafiki cyfrowej i rzeczywistości wirtualnej, wpływ Matejki nieco słabnie, ale jego dorobek wciąż jest ważnym punktem odniesienia dla tych Polaków, którzy jeszcze w ogóle interesują się historią. Monety upamiętniające „Hołd pruski, Hołd ruski” mają być przypomnieniem matejkowskiej wizji historii, ale też ważnych wydarzeń z dziejów Polski. W twórczości Mistrza Jana motyw polskich zwycięstw nad państwami, które potem dokonały zaborów, był obecny od pierwszych, młodzieńczych jeszcze dzieł. Już w 1853 roku stworzył niewielki obraz sztalugowy „Carowie Szujscy przed Zygmuntem III”, który przypominał o klęsce Moskwy w wojnie z Polską na początku XVII wieku. Potem powstały wielkie malowidła historyczne głoszące chwałę dawnej Rzeczypospolitej i jej zwycięstw nad żywiołem rosyjskim i niemieckim – „Stefan Batory pod Pskowem” (1872) i „Bitwa pod Grunwaldem” (1878). Jeszcze później Matejko zaplanował dwa obrazy, których wspólnym motywem było przedstawienie obcego władcy na klęczkach, w geście hołdu składanego polskiemu królowi. W roku 1882 został ukończony „Hołd pruski”, przedstawiający przysięgę lenną księcia pruskiego Albrechta Hohenzollerna składaną Zygmuntovi Staremu w Krakowie w 1525 roku. Dziesięć lat później Matejko zaplanował stworzenie kolejnego wielkiego malowidła historycznego, przedstawiającego hołd złożony Zygmuntovi III przez wziętego do niewoli cara moskiewskiego Wasyla Szujskiego i jego dwóch braci, co miało miejsce w Warszawie w roku 1611. W ramach tego planu powstał niewielkich rozmiarów obraz sztalugowy „Carowie Szujscy na Sejmie Warszawskim 1611 r.”, który był szkicem do panoramicznego dzieła zaplanowanego przez Mistrza Jana. Niestety Matejko nie zdążył go namalować i potomności pozostał tylko ów szkic, który jednak prędko stał się powszechnie znany i sławny pod potoczną nazwą nadaną przez polską publiczność – „Hołd ruski”. Określenie to nawiązywało w przejrzysty sposób do „Hołdu pruskiego” i tworzyło więź między oboma obrazami, choć wprowadzało też pewne terminologiczne zamieszanie. W dawnej Rzeczypospolitej przymiotnika „ruski” używano do opisu zjawisk związanych z dziedzictwem Rusi Kijowskiej, ale istniejących w granicach Rzeczypospolitej. Państwo carów nazywano Moskwą, więc właściwe byłoby określenie „hołd

moskiewski”. Jednak w XIX wieku inaczej już rozumiano owe terminy i władca Rosji potocznie nazywany był carem ruskim. Dlatego w pamięci społecznej utrwaliła się nazwa obrazu „Hołd ruski”. Dodatkową więź między obrazami stanowiły symbolizujące opisywane triumfy postacie dwóch Zygmuntów – dziadka i wnuka.

Henryk Litwin

Aktualny plan emisji wartości kolekcjonerskich
i monet okolicznościowych

www.nbp.pl/monety

Narodowy Bank Polski
ul. Świętokrzyska 11/21
00-919 Warszawa
tel. 22 185 10 00
e-mail: listy@nbp.pl

NarodowyBankPolski
NBPTv
@nbppl

NBP Narodowy Bank Polski

Monety kolekcjonerskie NBP
Hołd pruski, Hołd ruski

www.nbp.pl/monety

Monety kolekcjonerskie NBP
Hołd pruski, Hołd ruski

Nominał: 10 zł
Metal: Ag 925
Stempel: lustrzany
Średnica: 32,00 mm
Masa: 14,14 g
Brzeg (bok): gładki
Nakład: do 10 000 szt.
Projektant monety: Urszula Walerzak
Emitent: NBP

Na zlecenie NBP
monety wyprodukowała
Mennica Polska S.A.

Nominał: 10 zł
Metal: Ag 925
Stempel: lustrzany
Średnica: 32,00 mm
Masa: 14,14 g
Brzeg (bok): gładki
Nakład: do 10 000 szt.
Projektant monety: Urszula Walerzak
Emitent: NBP

Wizerunek fragmentu
obrazu Jana Matejki Hołd
pruski ze zbiorów Zamku
Królewskiego na Wawelu.

Na każdej polskiej monecie
kolekcjonerskiej znajdują się:
nominał, wizerunek orła ustalony
dla godła Rzeczypospolitej Polskiej,
napis: Rzeczpospolita Polska, rok emisji.

Wizerunek fragmentu
obrazu Jana Matejki
Carowie Szujscy
na sejmie warszawskim
ze zbiorów Muzeum
Narodowego w Krakowie.
Pracownia Fotograficzna
Muzeum Narodowego
w Krakowie.

20 listopada 2019 roku Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu
dwie srebrne monety kolekcjonerskie „Hołd pruski” o nominale 10 zł
oraz „Hołd ruski” o nominale 10 zł.

